

VIJESTI

Personalne promjene

1. V. 1960. primljena je u službu kao kustos-pripravnik prof. Marijanka Kozmar i dodijeljena je na rad Etnografskom odjelu.

1. V. 1960. primljen je u službu knjižničar Vlado Tomić i dodijeljen na rad Muzejskoj biblioteci.

1. IX. 1960. premještena je prof. Marija Pejin u Negotin, te je odio NOB ostao bez službenika.

1. IX. 1960. premješten je prof. Ive Mažuran, kustos Historijskog odjela u Historijski arhiv u Osijeku.

Obilasci arheološkog terena od 1. XI. 1958. do 31. XII. 1960. i važnije arheološke prinove

Do kraja 1958. i u toku 1959. i 1960. godine nastavili smo obilaziti ranije već poznata, i u dosadašnjim izvještajima navedena, kao i nova arheološka nalazišta na području grada Osijeka i okolice (v. priloženu kartu).

1958.

Tako je 24. XI. 1958. Vojvodić Nikola iz Čokadinaca predao oštećenu glinenu posudicu i ulomke srednjevjekovne keramike, izorane na »livadi« južno od sela, koja se nekad zvala »Stari Čokadinci«. Taj smo teren obišli 28. IV. 1959. i ustanovili površinske nalaze ulomaka srednjevjekovne keramike, kao i na susjednom zemljištu Miladina. Istom prilikom je Ilija Nikolić, također iz Čokadinaca, predao probušenu sjekiricu od zelenog kamena, izoranu na njegovom polju »Košnjak« zapadno od sela. Vojvodić Nikola predao je ranije Numizmatičkom odjelu Muzeja Slavonije glineni čup sa srebrnim mađarskim srednjevjekovnim novcem, izoran na Starim Čokadincima (v. rad E. Spajića u ovom broju »Osječkog zbornika«).

27. XII. predao je Branko Zlatić iz Čepina fragment bojne sjekire od zelenog kamena, izoran na njegovom polju »Selište« kod Čepina.

1959.

Rov za vodovod duž južne strane Vukovarske ceste u Donjem gradu produžen je tokom 1959. godine najprije od početka drvare do Miljanovićeve ulice, a zatim do trga P. Borbaša (pred donjogradskom željezničkom stanicom), gdje je i završen. Nalazi zidova i temelja od kamena i opeka na dubini oko 1,5 do 2 m, i podova od crvene žbuke, bili su na odsjeku rova oko drvare gotovo još gušći nego ranije, kao da se radi o čitavom redu kuća. Od Miljanovićeve ulice prema istoku ti su nalazi bili rjeđi i prestaju zapadno od »Saponije«, gdje je vjerojatno prolazio istočni mursijski bedem. Dalje prema istoku je sterilna zemlja, prekinuta širim rovovima ispunjenim crnom zemljom, koji su išli pravcem sjever-jug, pred Vukovarskom 136, 138 i 140. Iza njih dolazi opet sterilna zemlja, dok se na kraju rova, pred trgom P. Borbaša, opet pojavljuje crna zemlja, ali sada s rimskim grobovima od opeka, koje su radnici nažalost razorili. — Od sitnijih nalaza nađeni su brojni ulomci i nešto čitavih primjeraka obične rimske crne i crvene keramike, terra sigillate (neki s pečatom, najčešće CINNAMI), terra nigre, glinene svijetiljke s pečatima, koštane igle, ulomci posudica od stakla, brončani novci uglavnom II. i III. st., podne pločice od gline, ulomci slikane zidne žbuke, građevni vijenci od žbuke, ljudska lubanja s ozljedama od mača(?), kameni prag s rupama za osovine vrata i dr. Naročito značajni nalazi su zlatan privjesak, ulomak ruba kultne glinene posude s reljefnim ljudskim glavama, zaperak velike željezne strijele, ulomak opeke s ostatkom pečata ... SEC i velika crvena glinena posuda valjkastog oblika. Od tih su predmeta neki sada u muzeju, a neki kod muzejskih suradnika. (v. Glas Slavonije, 18. V. 1959. strana 3).

Na ciglani A u Donjem gradu i dalje je bilo latenskih skeletnih grobova kao i ranije (v. izvještaj E. Spajića u »Osječkom zborniku« IV, 7 i V, 47). Tako je 5. II. nađen grafitirani lonac, manji glineni krater, plitka zdjelica i lončić od gline, dio brončanog pojasa od krstastih članaka, vrh koplja, držak noža i lanac za mač od željeza, jedna brončana i jedna oštećena željezna fibula s jantarnim zrnom.

27. II. fotografiran je veliki prizmatični kamen na obali Drave kod donjogradske kompe (vjerojatno u vezi s uništenim rimskim mostom na tom mjestu), a 4. III. obišli smo i fotografirali ostatke rimske ceste preko Drave (v. Glas Slavonije, 30. III. 1959., str. 3).

Početak 1959. kod proširivanja podruma Rentgenološkog odjela u dvorištu Bolnice nađeno je dosta ulomaka rimske keramike, a naročito se ističe jedna bijela amforica, dar službenika bolnice I. Petrovića. Ulomci rimske keramike nađeni su i kod kopanja rovova za vodovod na istočnoj strani bolničkog dvorišta; na jednom mjestu na maloj dubini nađeni su i tragovi rimskog zida od velikih opeka i baza stupa od lošijeg kamena, a na drugom ostaci ognjišta (?), i mnoštvo crveno pečene zemlje i ulomaka velikih rimskih crijepova (v. Glas Slavonije 18. V. 1959., str. 3).

Prilikom obilaska Dragojlovog brijega kod Kneževih vinograda 3. III. s I. Degmedžić iz Zagreba, ustanovljeni su ulomci rimskog kamenja i opeka na polju zapadno od sadašnjeg groblja, gdje je ranije bilo nalaza iz rimskog doba (O.Z. V, 238 i VI, 310).

Kod kopanja rova za vodovod duž zapadne strane ulice M. Klajna presječeni su 15. VII. kod nove Tehničke škole već ranije razoreni rimski grobovi od opeka, bez priloga.

U »Savićevom prolazu« u Donjem gradu (između trga V. Nazora i Vukovarske ceste), kod kopanja iskopa za novu Ambulantu sjeverno od nove milicijske stanice (v. O. Z. VI 311, iskop »Gradnje«), nađeno je nekoliko rimskih skeletnih grobova, sa ili bez ograde od velikih opeka, na većoj dubini, ali su ih radnici uništili prije nego su istraženi. Od sitnih nalaza bilo je primjeraka obične rimske keramike, ulomaka terra sigillate i staklenih posuda, glinenih svjetiljaka s pečatima, koštanih ukosnica, ulomaka manjih kamenih žrvnjeva, brončanog novca II. i III. st. i dr. Rimski skeletni grobovi od opeka nađeni su 12. i 17. IX. i kod kopanja temelja za dogradnju milicijske stanice tik do Ambulante. U jednom su nađene 2 jednostavne narukvice od srebrne žice, dok u drugom dječjem i bolje sačuvanom, nije bilo priloga. — Na cijelom ovom kompleksu proteže se debeli sloj crne zemlje sa ulomcima rimskih opeka i keramike, koji ide i do tri metra dubine, dok je na zapadnoj strani, u smjeru istočnog bedema Murse, tanji. U njemu se bliže dnu nalaze spomenuti grobovi, dok je na manjoj dubini na sjevernoj strani bilo debljih i tanjih slojeva pepela i gari. Kod kopanja temelja za garaže milicijske stanice nešto zapadnije, nađeno je pod nepoznatim okolnostima nekoliko željeznih bodeža i jedan brončani kolut.

6. X. posjetili smo neke baranjske lokalitete (Mali Uglješ, Čeminac, Jagodnjak, Beli Manastir, Branjin Vrh) ali značajnijih nalaza nije bilo.

13. X. uz pomoć obveznika predvojničke obuke istražili smo ostatke razorene kasnosrednjovjekovne lončarske peći na obali Dunava kod Erduta, gdje je nađeno mnoštvo glinenih pećnjaka u pepelu i gari, a također smo posjetili i rimski lokalitet na Daljskoj ciglani. (Glas Slavonije 31. X. 1959. str. 4).

21. X. obišao sam mjesto gdje je R. R. Schmidt iskopavao za vrijeme rata (Vlastelinski brijeg u Sarvašu) i Bijelo Brdo.

31. X. obišao sam Topoljane Njive između Samatovaca i Cerovca, gdje je ranije slučajno pronađen brončani kelt (O. Z. VI. 313), a sada ulomci kućnog lijepa i srednjovjekovne keramike. Istog dana posjetio sam i Samatovce, kao i Kraljevo Brdo kod Petrijevac sa ostacima srednjovjekovnog lokaliteta, gdje su na većoj dubini nađeni i ostaci mamuta.

14. XI. kod kopanja rova za vodovod duž donjogradskog Pristaništa, ispod diluvijalne terase nasuprot početka ulice Bratva-jedinstva (bivša Crkvena), u sterilnoj ilovači prosječene su jame ispunjene crnom zemljom, u međusobnom razmaku od oko 10—15 m, pravcem sjever jug. U prvoj su, na dubini od 1—2 m, bili nabacani dijelovi ljudskih i konjskih skeleta bez priloga; u drugoj, nešto istočnije, na

maloj dubini, velike gromade surovo obrađenog pješčanika i velike opeke (u pravcu zapadnog bedema Murse), u trećoj, na dubini oko 3 m, nađen je veliki crveni glineni vrč. Dalje prema istoku kod uklanjanja izbočine iste terase u blizini nekadašnje Kalvarije, presječene su jame s crnom zemljom i ulomcima obične rimske keramike i terra sigillate. Iznad njih bio je sloj crne zemlje debljine oko 1,5 m s ulomcima kamenja i rimskih opeka. (Glas Slavonije 9. I. 1960., str. 4)

4. XII. prenesene su dvije već ranije nađene rimske are iz Franjevačkog samostana u Tvrđi u muzej (CIL III 3276, druga neobjavljena).

Na poziv upravnika Osmogodišnje škole u Popovcu, R. Bajsmána, dr. Pinterović je ispitala nalaze u Popovcu, gdje su joj predali avaroslavensku željeznu bojnu sjekiru i trozub, nađene u konjaničkom grobu u dvorištu S. Vujčića, zatim rimsku brončanu narukvicu i brončani novac (Aurelijan), nađeno na polju »Pogan« izvan sela, te veliku napol probušenu kamenu sjekiru, nađenu na državnoj granici između Branjinog Vrha i Kneževa. Osim toga uprava ciglane u Belom Manastiru predala je dvije glinene brončanodobne posudice, koštani kolut i mali mamutov zub, nađene na terenu ciglane (Vijesti muzealaca i konzervatora Hrvatske IX, 2. Zagreb 1960. str. 43.)

U toku 1959. sudjelovao sam kao gost ekipe zagrebačkog Arheološkog muzeja na iskopavanju nekropole u Vrapču, i obišao muzeje u Virovitici i Slav. Požegi radi upoznavanja s arheološkim materijalom.

1960.

Ciglana A u Donjem gradu dala je opet brojne latenske nalaze na početku i na kraju godine: 25. II. predan je mač s lancem i dijelovima limenih korica, nožić, kolut i dio okova s ruba štita, sve od željeza, brončana fibula i jedna glinena posuda. Prvi sigurni grob s paljevinom na ovom lokalitetu pronađen je 24. XII. južno od glavne ciglarske peći. Prilozi su bili: savijeni mač s koricama, umbo štita i 2 koplja od željeza i brončana pojasna kopča, sve položeno na poklopac (u stvari glinenu zdjelicu) bikonične glinene žare, u kojoj su bile spaljene kosti. (Glas Slavonije 13. I. 1961.).

30. III. ustanovljen je razoreni rimski skeletni grob od velikih crijeva, na dubini oko 2 m u žutoj zemlji, na zapadnom kraju dvorišta Ljevaonice. Prilozi su bili brončani novac III st, ulomci sivog glinenog čupa i željezni čavao.

22. V. Josip Šmit iz Šumadijske ulice predao je 2 ulomka rimskih opeka s ostacima natpisa, našaranih prije pečenja, i fragmentiranu »rajbšalu«, nađenu ranije u njegovom vrtu.

30. III. Čabaj Ladislav s poljoprivrednog dobra Tufek na Tenjskoj cesti, izorao je veliki bakreni budak s bakrenim držalom na polju južno od Šećerane, koji je dopremljen u muzej.

17. V. radnici kamenoloma u Batinoj Skeli predali su 2 brončanodobne glinene posudice.

18. V. učenik K. Slabinac obavijestio je o ranijem nalazu konjaničkog groba vjerojatno iz doba Seobe naroda, na gornjogradskeo ciglani, ali je sam grob već bio razoren, a prilozi propali.

Neolitsko naselje na tzv. Hermanovom vinogradu južno od Gornjega grada dalo je opet nalaza sa istog terena kao ranije (O. Z. VI, 311) tj. sjeverno od današnje kuće na sredini brežuljka, gdje je bilo mnoštvo crveno pečenog lijepa tik ispod površine sa dosta ulomaka keramike i nešto koštanog i sitnog kamenog oruđa. Tako je 23. V. predana glinena kugla a 10. XII. gotovo čitava velika glinena zdjela grublje izrade i ulomci keramike (Glas Slavonije 13. I. 1961.).

Kod kopanja temelja za novi pogon »Saponije« na Vukovarskoj cesti, istočno od sadašnje zgrade, nađen je 2. VII rimski dječji grob od seskvipedalnih opeka, sioženih poput sanduka, iznutra ožbukani grimiznom žbukom. Jedini prilog bio je nečitljivi brončani novac i oštećena staklena bočica (»Vijesti muz. i konz. Hrv. IX, 5, Zagreb 1960, str. 154).

12. VII. na obavijest Đure Jeđuda iz Popovca evidentirao sam ulomak vjerojatno rimskog građevnog kamena s reljefom (golub i loza), izoran na polju »Velika loza« između Kneževa i Popovca, gdje se izgleda radi o temeljima neke kasnoantikne zgrade od kamena i opeka.

Kod proširenja podruma nove Ambulante u »Savićevom prolazu« tokom mjeseca srpnja, nađeni su opet rimski skeletni grobovi u crnoj zemlji kao i ranije, na dubini oko 2 m, od kojih je jedan bio ograđen velikim crijepovima, ali su ih radnici uništili. Nalazi: vrč od terra sigillate (oštećen), vrh koplja od željeza, glinena svjetiljka.

Kod kopanja rova za vodovod iste Ambulante od trga V. Nazora, pokraj crkve Snježne Gospe, nađeni su na većoj dubini, također u crnoj zemlji, rimski skeletni grobovi od opeka već ranije razoreni. U izbačenoj zemlji bilo je ulomaka obične rimske keramike, terra sigillate, staklenih posudica, crvenog kućnog lijepa i životinjskih kostiju.

Prilikom kopanja rova za vodovod duž sjeverne strane ulice M. Oreškovića od ulice P. Svačića (Ljevaonica!) do bolnice, dobio se uvid u slojeve na velikoj dužini. Na zapadnom početku rova bila je uglavnom sterilna ilovača i ostaci austrijskih građevina; od Carinarnice prema istoku pojavljuju se do Oreškovića 19, šire jame ispunjene crnom zemljom, (pred brojem 17 i s ulomcima velikih rimskih opeka, dok su pred br. 19 presječeni i zidovi) pravcem sjever-jug, te odgovaraju položaju zapadnog mursijskog bedema. Više prema istoku, tj. između zgrada bolnice s jedne i kasarni s druge strane, presječeno je, slično kao na Vukovarskoj cesti, više zidova odnosno temelja rimskih kuća od kamena i opeka, te podova od crvene žbuke, na dubini od oko 1 m. Važniji nalazi bili su: opeka s pečatom IMP. N, ulomci crijepova s ostacima pečata ..M.. odnosno ..AN, fragmenti obične i grublje rimske keramike, glatke terra sigillate i brončana fibula (Glas Slavonije 11. X 1960., str. 3.).

21. X posjetio sam Aljmaš i Dalj i ponovno 6. XI s dr. Pinterović (Dalj), kojem prilikom smo pregledali gornji dio mramorne rimske stele s reljefnim ukrašenom, kod S. Knežević, o kojem nas je obavijestio naš suradnik Đ. Ribarov.

14. X rov za vodovod duž istočne strane Miljanovićeve ul. presjekao je ispod ceste na uglu ulice S. Bertić, na maloj dubini, rimski zid od seskvipedalnih opeka, dok je malo južnije na istoj dubini bio pod od crvene žbuke.

26. XII iz rova za električni kabel na trgu V. Nazora na uglu Riječke ulice izbačeno je mnogo ulomaka velikih rimskih crijepova i opeka sa dubine oko 1 m.

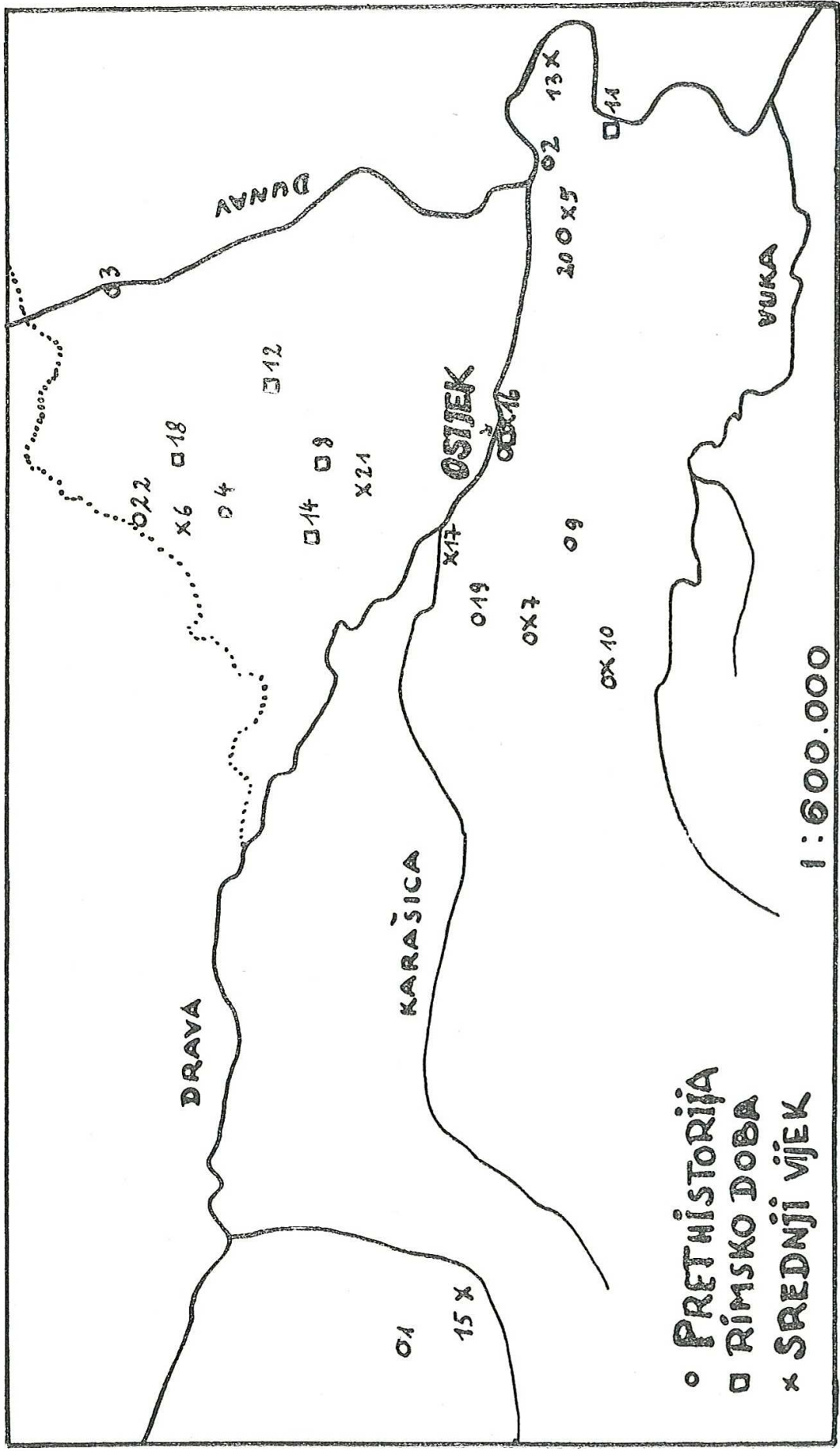
5. XII na obavijest I. Cindrića iz Aleksandrovca obišao sam s njim tzv. »Turski grad« — srednjovjekovno zemliano utvrđenje kod Mikleuša, i prethistorijsko groblje sa žarama na polju »Hercegovac« P. Taušanovića u susjednom Aleksandrovcu.

Osim obilaska terena prošle godine se radilo uglavnom na preuređenju postava Arheološkog odjela i lapidarija, pa su zbog toga uzimani samo najnužniji terenski podaci bez detalnijih ispitivanja. Teren su obilazili D. Pinterović, E. Spajić, B. Katušić, D. Vukasović i M. Bulat.

M. Bulat

POPIS MJESTA NA PRILOŽENOJ KARTI

1. Aleksandrovac	12. Dragojlov Brijeg
2. Aljmaš	13. Erdut
3. Batina Skela	14. Jagodnjak
4. Beli Manastir	15. Mikleuš
5. Bijelo Brdo	16. Osijek
6. Branjin Vrh	17. Petrijevc
7. Cerovac	18. Popovac
8. Čeminac	19. Samatovci
9. Čepin	20. Sarvaš
10. Čokadinci	21. Uglješ
11. Dalj	22. Državna granica kod Kneževa

Arheološka nalazišta u sjeveroistočnoj Slavoniji 1959.—1960.